

Olulisemad põhimõtted, millest eelarve¹ lühiülevaate koostamisel lähtuda

- Alustada koostamist samaaegselt eelarve eelnõu ettevalmistamisega ning uuendada numbrid pärast eelmise aasta eelarve tegeliku täitmise selgumist.
- Esitada informatsioon lugeja jaoks selgelt ja arusaadavalt.
- Jälgida, et alapeatükkides esitatud andmed ja selgitused on omavahel kooskõlas, moodustades ühtse tervikpildi.
- Tuua olulised muudatused võrreldes eelmise aasta eelarve täitmisega välja koos selgitustega.
- Lisada jooniseid üksnes juhul, kui need aitavad infot paremini mõista võrreldes tabeli või sõna kujul esitatuna.

Soovituslik struktuur

Sissejuhatus

Sissejuhatus eesmärk on lugejale teada anda, millistest dokumentidest (arengukava, eelarvestrateegia) omavalitsus eelarve koostamisel lähtub (*lisada ka otselink kehtivatele versioonidele*). Kui kinnitatud eelarvestrateegias ja eelarve eelnõus esinevad olulised erinevused, tuleb lisada lühiselgitus.

Prioriteetsed valdkonnad

Siin osas esitada loetelu käesoleva eelarve prioriteetidest ning kavandatavatest tegevustest eesmärkide saavutamiseks (*mitte rohkem kui 5*).

Põhitegevuse tulud

Siin osas esitada ülevaade põhitegevuse tuludest allikate kaupa. Eraldi tuua välja muutus võrreldes eelmise aasta eelarve täitmisega ning selle põhjused. Tulude kirjeldamisel allikate kaupa lähtuda olulisusprintsibiist, ehk tuua eraldi välja üksnes tulud, mis moodustavad olulise osa laekumisest ning kõik väiksemad tulud koondade ühtse nimetuse „muud tulud“ alla.

Põhitegevuse kulud

Siin osas esitada ülevaade põhitegevuse kuludest ning nende muutumisest võrreldes eelmise aasta eelarve täitmisega koos põhjendustega. Kulud saab jaotada valdkondade ja asutuste vahel, jagades need omakorda majandamis- ja personalikuludeks ning antavateks toetusteks. Kulude jaotamisel võiks lähtuda samuti olulisusprintsibiist, ehk tuua eraldi välja üksnes kulud, mis moodustavad olulise osa väljaminekutest ning kõik väiksemad kulud koondade ühtse nimetuse „muud kulud“ alla.

Et lugejal oleks kergem mõista, milline on kulude struktuur ning kuidas see võrreldes eelmise aastaga muutunud on, võiks koostada kaheteljelise joonise (*vt lisa 1*).

Investeeringud

Siin osas esitada ülevaade tehtavatest investeeringutest, sealhulgas tuua eraldi välja suuremad projektid nimeliselt. Lisaks esitada loetelu katteallikatest, millest investeeringuid finantseeritakse.

Omavalitsused, kes teevad iga-aastaselt suuremaid investeeringuid, võiksid siia osasse lisada ka joonise (*vt lisa 2*) investeeringutest valdkonniti ja finantseerimisallikate kaupa.

Finantsseis

Siin osas esitada ülevaade olulisematest näitajatest omavalitsuse finantstervise mõõtmisel koos seletusega, millist mõju need avaldavad järgnevate aastate eelarve võimalustele (*nt madal omafinantseerimisvõimekus ja kõrge võlakoormus viitavad olukorrale, kus uute investeeringute teostamine on piiratud*).

---

¹ Kohaliku omavalitsuse üksuse eelarve koostamise põhimõtted sätestab Kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seadus (<https://www.riigiteataja.ee/akt/113032014042>)